

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Primvs. Vtrum relatio sit idem quod persona.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

propriatur filio, licet vita approprietur spiritui sancto, in quantum importat quandam interiore motum: & sic conuenit cum proprio spiritui sancti, in quantum est amor. Esse autem scriptum ab alio, non est de ratione libri in quantum est liber, sed in quantum est quoddam artificiatum. Vnde non importat originem, neque est personale, sed appropriatur persone. Ipsum autem nomen, Qui est, appropriatur persone filij, non secundum propriam rationem, sed ratione adiuncti, in quantum scilicet in locutione Dei ad Moysen prefigurabatur liberatio humani generi, que facta est per filium. Sed tamen secundum quod ly qui, sumitur relatiue, posset referri interdum ad personam filij: & sic sumeretur personaliter, ut puta si dicat, filius est genitus, qui est, sicut & Deus genitus personale est. Sed infinite sumptum est essentiale. Et licet, hoc pronomen, iste, grammaticè loquendo, ad aliquam certam personam videatur pertinere: tamen qualibet res demonstrabilis, grammaticè loquendo, persona dici potest, licet secundum rei naturam non sit persona. Dicimus enim, iste lapis, & iste asinus. Vnde, & grammaticè loquendo, essentia diuina secundum quod significatur & supponitur per hoc nomen, Deus, potest demonstrari hoc pronomine, iste, secundum illud Exod. 15. Iste Deus meus, & glorificabo eum.

Sensus quesiti.

TITVLVM explicat Cai. & ex articulo colliguntur sexdecim appropriata, de quorū adaptationem rationem reddit S. D. valde subtiliter & eleganter.

Forma Textus.

CONCL. est affirmatiua. Probatur. Deus à nobis quatuor modis consideratur. Primò absolute secundum esse suum, secundò ut est vnus, tertio prout sufficientem habet virtutē ad causandum, quarto secundum habitudinem ad suos effectus: secundum quas quatuor considerationes attenduntur vniuersa essentialia similitudinem habentia cum proprijs personarum: At sacri Doctores iuxta singulas dictas considerationes attribuunt essentialia personis; ergò conuenienter ab eis sunt essentialia personis attributa. Maior quo ad primam partem probatur, quoniam oportet ut intellectus noster, qui ex creaturis in Dei cognitionem manuducitur, Deum consideret secundum modum, quem ex creaturis assumit; at in consideratione creaturarum quatuor per ordinem nobis occurrunt; primò res ipsa absolute, in quantum est ens quoddam, secundò in quantum est vna, tertio eius virtus ad operandum & causandum, quarto habitudo quam habet ad causata; ergò etiam Deus à nobis quatuor modis predictis consideratur. Minor verò cum altera parte maioris probatur discurrendo per singula à sacris Doctoribus attributa personis, & explicando singulorum ad propria personarum similitudinem aut etiam dissimilitudinem.

Expositio Textus.

QVAEDAM ex dictis in hoc articulo capit Torres, cui occurrit Ripa. Aduertit præterea Torres ad finem primæ partis sui commentarij, plura esse alia attributa personis communia, quæ in sacris litteris appropriantur, quæ longum esset (inquit) recensere. Vnum tantum affert, quod est trahere hominem ad fi-

dem, quod Ioannis 6. Christus appropriat Patri dicens; Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum. Sed cum trahere ad potestatem pertineat, quæ patri appropriatur, ad ea quæ supra sunt numerata pertinebit. Quod idē dicendum de cæteris quibuscunque, quæ in sacris litteris aut SS. Patrum scriptis inueniuntur appropriata.

Aduerte præterea quædam ex attributis in littera nominatis fuisse personis appropriata, non à solis Patribus sed à sacris litteris, ut hic probat Torres, & alij de potentia, sapientia & bonitate. Quædam alia notant Torres, Zumel. & Molina ad hunc articulum, quæ lege, si placet.

QVAESTIO XXXX.

De personis in comparatione ad relationes, siue proprietates, in quatuor articulos diuisa.

DEinde queritur de personis in comparatione ad relationes, siue proprietates.

Et queruntur quatuor.

Primo. Vtrum relatio sit idem quod persona.

Secundò. Vtrum relationes distinguant, & constituent personarum.

Tertio. Vtrum abstractis per intellectum relationibus à personis, remaneant hypostases distinctæ.

Quarto. Vtrum relationes secundum intellectum, præsupponant actus personarum, vel e conuerso.

Ordo articulorum huius Quæstionis.

COMPARATVR in hac quæstione persona relationi dupliciter: Primò, considerando personam secundum se, in primis tribus articulis: secundò eandem considerando secundum actum illius notionalem in articulo ultimo. Personam verò secundum se comparat primò relationi, quo ad modum entis communissimū, qui est idem & diuersum in primo articulo; secundò, secundum specificam & propriam rationem personæ & relationis quo ad actum constituendi & distinguendi in secundo articulo: postremò, quo ad modum constitutionis & distinctionis in tertio articulo.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum relatio sit idem quod persona.

AD Primum sic proceditur. Videtur, quod in diuinis non sit idem relatio quod persona. Quæcunque enim sunt idem, multiplicato vno eorum, multiplicatur & aliud. Sed contingit in vna persona esse plures relationes, sicut in persona patris est paternitas, & communis spiratio: & iterum vnam relationem in duabus personis esse, sicut communis spiratio est in patre & filio. Ergo relatio non est idem quod persona.

2. Præterea. Nihil est in seipso secundum Philosophum in 4. Physic. * Sed relatio est in persona. Nec potest dici, quod ratione identitatis, quia sic esset etiam in essentia: ergo relatio, siue proprietates, & persona non sunt idem in diuinis.

3. Præterea. Quæcunque sunt idem, ita se habent, quod quicquid predicatur de vno, predicatur & de alio. Non autem quicquid predicatur de persona, predicatur de proprietate. Dicimus enim quod pater generat, sed non dicimus, quod paternitas sit generans. Ergo proprietates non est idem quod persona in diuinis.

Sed

Titulus lib. 1. de Hebdo. Sed pater est autem ter paternitas est pater. Ergo pater idem est quod paternitas & eadem ratione alia proprietates idem sunt cum personis.

*Respondetur. Dicendum, quod circa hoc aliqui diuersimodè opinati sunt. Quidam enim dixerunt, proprietates neque esse personas, neque in personis. Qui fuerunt moti ex modo significandi relationum, quia quidem non significant ut in aliquo, sed magis ut ad aliquid. Unde dixerunt relationes esse assistentes, sicut supra expositum est. **

*Q. 28. art. 2. Sed quia relatio secundum quod est quadam res in diuinis, est ipsa essentia: essentia autem idem est quod persona (ut ex dictis patet) oportet, quod tunc relatio sit idem quod persona. Hanc igitur identitatem alij considerantes, dixerunt, proprietates quidem esse personas, non autem in personis: quia non ponebant proprietates in diuinis, nisi secundum modum loquendi, ut supra dictum est. **

Necesse est autem ponere proprietates in diuinis, ut supra ostendimus. † Quae quidem significantur in abstracto, ut quadam forma personarum. Unde, cum de ratione formae sit, quod sit in eo, cuius est forma, oportet dicere, proprietates esse in personis, & eas tamen esse personas, sicut essentiam esse in Deo dicimus, quae tamen est Deus.

*Ad Primum ergo dicendum, quod persona & proprietas sunt idem re, differunt tamen secundum rationem. Unde non oportet, quod multiplicato uno multiplicetur reliquum. Considerandum tamen est, quod propter diuinam simplicitatem consideratur duplex realis identitas in diuinis, eorum quae differunt in rebus creatis. Quia enim diuina simplicitas excludit compositionem formae & materiae, sequitur, quod in diuinis idem est abstractum & concretum, ut deus & Deus. Quia verò diuina simplicitas excludit compositionem subiecti, & accidentis, sequitur, quod quicquid attribuitur Deo, est eius essentia: & propter hoc sapientia & virtus idem sunt in Deo, quia ambo sunt in diuina essentia. Et secundum hanc duplicem rationem identitatis, proprietates in diuinis est idem cum persona. Nam proprietates personales sunt idem cum personis, ea ratione, quia abstractum est idem cum concreto. Sunt enim ipsae personae subsistentes, ut paternitas est ipse pater, & filiatio, filius: & processio, Spiritus sanctus. Proprietates autem non personales sunt idem cum personis, secundum aliam rationem identitatis, quia illud quod attribuitur Deo, est eius essentia. Sic igitur communis spiratio est idem cum persona patris & cum persona filij: non quod sit una persona per se subsistens: sed sicut una essentia est in duabus personis, ita & una proprietas, ut supra dictum est. **

Ad Secundum dicendum, quod proprietates dicuntur esse in essentia, per modum identitatis & tantum: in personis autem dicuntur esse per modum identitatis, non quidem secundum rem tantum, sed quantum ad modum significandi, sicut forma in supposito. Et ideo proprietates determinant & distinguunt personas, non autem essentiam.

Ad Tertium dicendum, quod participia & verba notionalia significant actus notionales. Actus autem suppositorum sunt. Proprietates autem non significant ut supposita, sed ut forma suppositorum. Et ideo modus significandi repugnat, ut participia & verba notionalia de proprietatibus predicentur.

Sensus questio.

DICTIO, idem, videtur indistinctè sumenda ad modos identitatis realis, & formalis quamuis huic realis praecipue quaeratur identitas, sicut etiam relatio sumitur communiter ad relationem personalem & non personalem.

Forma Textus.

REFERT primò. S. D. sententiam Porrecti dicentis, proprietates siue relationes neque esse personas neque esse in personis. Ratio eius erat, quia relationes non significantur ut in aliquo, sed ut ad aliquid. Ex quo deducebat eas esse tantum assistentes. Aduersus hunc errorem statuit S. Tho.

PRIMA CONCL. Relatio est idem quod persona. Probatur: quia relatio, secundum quod est quadam res in diuinis, est ipsa essentia; at essentia est idem quod persona; ergo relatio est idem quod persona. Prima propositio probata est supra quaest. 28. art. 2. Altera vero probata est in quaest. praecedente articulo primo.

Refert secundo opinionem Praepolitiui dicentis proprietates esse personas non autem esse in personis. Ratio eius erat, quia non ponebat proprietates in diuinis, nisi secundum modum loquendi. Contra quem statuitur.

SECUNDA CONCL. Oportet dicere proprietates non solum esse personas, sed etiam in personis. Probatur primò. Necesse est ponere proprietates in diuinis significatas in abstracto, ut quasdam formas personarum: At de ratione formae est, ut sit in eo cuius est forma: ergo oportet dicere &c. Prima propositio probata fuit supra quaest. 32. art. 2. Altera non eget probatione. Secundò probatur utraque conclusio ex simili. Essentiam siue deitatem esse dicimus in Deo, quae tamen est Deus; ergo &c.

Expositio Textus.

MOVET hic dubitationem Cai. quod male videatur adduci sententia Porrectani, quam optimè soluit: Sed eius solutionem impugnant sylu. & Iauel. At eorum dicta non ferunt, sed aerem verberant, quia sensum Caiet. non habent. Ripa Iauel. respondet, syluestri nimis aperte deuiat.

Adverte tamen Ripam non aduertisse D. Th. in hoc a. & supra q. 28. art. 2. disertis verbis attribuire Gilberto, quod relationes esse dixerit assistentes & extrinsecus affixas.

Reprehendit Val. rationem pro prima conclusione, dicens eam in forma peccare; quia nitiatur identitatem in tertio, puta in essentia diuina; quam formam concludendi ait non valere: quoniam alioquin similiter probaretur patrem & filium esse idem realiter inter se; si quidam conueniunt in eodem tertio, nimirum essentia diuina. Sed hoc est manifesta calumnia; nam ut sup. notauimus q. 28. art. 3. contr. vnica; principium illud: Quacunque vni & eidem sunt eadem, sibi inuicem sunt eadem, intelligitur de ijs, quae vel sunt eadem vni re & ratione, vel non habent diuersas & oppositas rationes formales se inuicem excludentes, quales habent actio & passio, paternitas & filiatio, non autem persona & relatio. Et ideo rectè & absque vlla fallacia procedit argumentum D. Th.

SECUNDA conclusio explicat cumvalat responsiones ad primum & secundum argumentum, quae declarat verius S. D. in 1. dist. 33. q. vnica. 3. Quib. adde explicatione Cai. cō-

Valentia calumnia.

Confut.

et 2.

Argumentum tra impugnacionem Arim. cui Præpositiui sententia placuit. Quam opinionem Arim. acriter impugnat Torres, & post eum Zumel. & Ban. *super hoc articulo* diluentes eius argumenta, ex quibus hoc videtur præcipuum. *Pater omnem substantiam suam quam habet, communicat filio, definit Concilium Later. & habetur in capit. Damnamus, de summa Trinit. & fide Cath.* ergo communicat illi omnem entitatem quam habet; sed non communicat illi relationem paternitatis; ergo pater non habet in se relationem paternitatis. *Respondent communiter* Patrem communicare filio omnem suam entitatem absolutam & essentialem, non autem relationem: Concilium autem loqui de substantia, prout dicit entitatem absolutam. *Quidam* verò dicunt Patrem communicare omnem rem, & omnem entitatem quam habet, sed non quo ad omnem modum eius realem. Nam licet in Patre sit vna simplicissima res siue entitas realis, duplicem tamen habet modum, videlicet absolutum & relatiuum, & tantum quo ad modum siue rationem formalem absolutam communicabilis est diuina essentia, non autem quo ad relatiuum. Itaque dicitur Patrem filio communicare rem illam, quæ realiter à filio distinguitur: & realitatem quæ est paternitas, sed non sub modo paternitatis siue quatenus est paternitas. Atque ideo propositiones has esse falsas, Pater communicat filio omnem modum realem quæ habet; & Pater communicat filio omnem rationem realem, quam habet, funendo modum siue rationem realem pro conceptu obiectiuo reali; quia modi reales & rationes reales multæ sunt in Deo, adeo ut alius sit modus & ratio realis essentia, alia paternitas, alia spiratio, & alia sapientia &c. Qui dicendi modus benè & formaliter intellectus rationem Ariminensis diluit euidentius.

An magis distinguatur essentia à relatione & attributis, quam relatio à personâ? Respondent affirmatiuè Ferrar. in 4. contra gent. cap. 26. & in 2. cap. 9. Torres, Zumel. & Vasq. disp. 121. c. 5. sed in reddenda causa seu ratione non conueniunt.

Suar. autem lib. 5. cap. 3. videtur negare maiorem esse distinctionem inter essentiam & relationem, quam inter personam & relationem, quamuis cum Ferrar. & Turriano dicat se conuenire in modo distinctionis personæ à relatione. Sed tamen valdè differunt in sententia Ferrariensis & Torres. Hic enim nullum huius distinctionis admittit in re fundamentum, sed in modo tantum nostro concipiendi: ille verò non negat, sed magis supponit in re prædictæ distinctionis fundamentum.

Huic verò quæsitio satisficit ex his, quæ latè diximus supra q. 28. a. 2. controu. 1. præsertim conclus. 6. ubi probauimus maiorem esse distinctionem inter essentiam & relationes, quam inter essentiam & attributa; quia scilicet distinctio relationis, puta paternitatis ab essentia, fundatur in oppositione & distinctione reali, quam habet paternitas respectu filiationis, qualem oppositionem & distinctionem non habent attributa; quorum tamen distinctio tam ab essentia, quam à relationibus & inter se in eo posita est, quod modum habent diuersarum formarum, quarum vna non includit aliam, eo modo quo commune clauditur in particulari, atque ideo ratione formali directè significata dicuntur differre, nec formaliter sumpta deinceps prædicantur, sed materialiter tantum &

identicè: persona verò & relatio, puta pater & paternitas idem formale & directè significatū, sed differunt in modo significandi in re fundamentum habente. Nam paternitas simplicem relationem significat, sed Pater eandem significat vt in habente, scilicet in supposito. Itaque ex modo significandi includit suppositum, & relationi perfectionem adiungit substantiæ; quamuis vt dictum est formale & directè significatum idem sit. Quamobrem verum est, quod plures dicunt, eandem esse differentiam patris à paternitate, & Dei à deitate, & vniuersaliter cuiusuis abstracti in diuinis à suo concreto. Quam differentiam explicat optimè Bann. in respons. ad 1. argum. Gregorij. Vbi aduerte, ad hoc vt relatio dicatur esse in persona, duo requiri scilicet identitatem realem & distinctionem in ratione quo & quod, & ideo absolutè dici relationem esse in persona, non tamen dici absolutè relationem distinguì à persona; quia in nomine talis distinctionis nihil importatur reale.

Et ex his breui compendio significatis perspicue patet, quid censendum sit de varijs expostorum dicendi modis.

Quæ verò Suar. obijcit Vasq. in allegato libro 5. c. 3. soluuntur ex dictis in supra commemorata controu. 1. q. 28. a. 2.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Virum personæ distinguantur per relationes.

AD Secundum sic proceditur. Videtur, quod persona non distinguatur per relationes. Simplicia enim seipsa distinguuntur: sed personæ sunt maxime simplices. Ergo distinguuntur seipsa, & non relationibus.

2. Præterea. Nulla forma distinguitur, nisi secundum suum genus. Non enim album à nigro distinguitur, nisi secundum qualitatem. Sed hypostasies significant individuum in genere substantia. Non ergo relationibus hypostasies distinguuntur.

3. Præterea. Absolutum est prius quam relatiuum: sed prima distinctio est distinctio diuinarum personarum. Ergo diuina personæ non distinguuntur relationibus.

4. Præterea. Id quod præsupponit distinctionem, non potest esse primum distinctionis principium. Sed relatio præsupponit distinctionem, cum in eius distinctione ponatur: esse enim relatiui est ad aliud se habere. Ergo primum principium distinctionis, in diuinis non potest esse relatio.

Sed contra est, quod Boet. dicit in lib. de Trin. * quod sola relatio multiplicat trinitatem diuinarum personarum.

Respondeo. Dicendum, quod in quibuscunque pluribus inuenitur aliquid commune, oportet querere aliquid distinctiuum. Vnde cum tres personæ conueniant secundum essentiam unitatem, necesse est querere aliquid, pro distinguantur ad hoc quod plures sint. Inueniuntur autem in diuinis personis duo, secundum quæ differunt, scilicet origo, & relatio. Quæ quidem quamuis re non differant, differunt tamen secundum modum significandi. Nam origo significatur per modum actus, vt generatio; & relatio verò per modum forme, vt paternitas. Quidam igitur attendentes, quod relatio consequitur actum, dixerunt quod hypostasies in diuinis non distinguuntur per originem, vt dicamus quod pater distinguitur à filio, in quantum ille generat, & hic est genitus. Relationes autem siue proprietates manifestant consequenter hypo-

Obiecta
Suar. contra
Vasquez.

27.
1. dist. 26. q.
2. art. 1. p.
q. 3. a. 3. &
q. 9. a. 5. ad
18a.

Boe. de Tr.
non procul à
fine lib.

212a